

OTO ETA POTOTO

BOSNA ERRIAL

Oto'ren alaba panpoxa kandela saltzen. Argi-endar gutxi eta kandelak eraman bear. Pototo'en emaztea dendara kandela-billa:

- Bosna errial.
- Bosna errial oso garestiak dira.
- Lau jarriko dizkizut duro batean.
- Lau duro batean? Orrela konpromete; ipiñi laurak.

(Duro batek ogei errial zitun: lau bosteko. Argia neskatilla eta saltzaille abilla).

LETUZAK

Oto'ren laugarren semea itz-totela degu. Ikastolan dabil, Amerika'ko berriak ikasten: indio eta españolen arteko burrukak:

- Nor zan Inkeren gudari-buru?

Koxme zutik eta zerura begira, ez bait zuen gudari orren aztarnik ere...Historiaren programa eskuetan dauka, aldamenean duen Pronxio'rena. Pronxio, mutil azkarrak, programan bertan idatzi ditu buruzagien izenak. Koxme'k, larritasu aretan, jetxi ditu begiak zerutik, Pronxio'rengana, laguntza eske eta esaten dio ixilka:

- Zein dek?
- Letu zak!

Eskuetan duen programan idatzita bait zegoen izena. Ori entzutean, lasaitu zaio Kosmetxo'ri biotza: burua arro jaso eta indar guztiakin onela dio:

- Le...le...le...tuzak!

SUPOSITORIOAK

Anjinakin makalduta zebillen andre Joxepa; senarra, berriz, urduri andre Joxepa oian ikusita. Izan ere, andre gabe, sukalde aldean nola moldatu ez zekien Oto jaunak.

Sendagillea ekarri zuten etxera. Errian medikutxo bat besterik ez zegoien orduan. Sendagille gaztea eta botika berrien laguna.

Antxiñatik lepezamarreko gaitz oiek sendatzeko, zer erremedio erabiliko bear ziran, jakiña zan: galtzerdi batean irin-saia sartu eta zamaren kontra ipiñi, azalak kiskaltzeraino...Ala bestela, ur beroakin konpresak toki berean.

Ortik kanpo, asun-ura odola meetzeko.

- Supositorio auek artu bat goizean, bestea eguerdian eta irugarrena apalondan...Biar etorriko naiz berri jakitera...

Ori esanda joan zen sendagillea.

Agoa iriki, andre Joxepa... Ederki! Oso ederki! Bikain! Efeto ederra egin dizute supositorioak.

- Efeto ona egingo zioten, baña ez ziran eder-ederrak artzeko. (Oto'k aldamentetik)

- Ezetz?! Zer ba?

Zera...Joxepa'k atzo, goizeko supositorioa artzeko, bota zitun baita bar gauko babak ere...

- Baña, ori ezin liteken gauza da...
- Berorrek probatu al ditu?
- Oraindik, ez.

- Probatu arte, obe ez itzik egitea. Joxepak, nolakoak ziran atzoko bala txiki aiek?

- Oso miñek...kostatu zitzaidan eak tragatzea!

LAU MILLA OGIKIN

Aita Laureano, bizardun praille kaputxinoak, berealdi-ko sermoiak egiten garizuma aldean. Oto, kristau zintzoa, an joaten zan aurre-aurreko bankuetara, sermoilariari obeto entzuteko.

Sermoilari bikaña izan arren, bikaiñenak ere noiz edo noiz, erruren bat izaten du...Eta egun aretan Aita Laureano errudun gertatu zan:

- Lau milla ogikin, bost gizonei eman zien jaten Jesus'ek.
- A zer gauzea...!Ori neronek ere egingo nuke: lau milla ogikin bost lagunei jaten eman...?

Aita Laureano, beltzarana izan arren, ondo gorritu zitzaizkion bizar-sustraiak! Baña, Oto;k arrazoi.

Urtea pasatu zan. Garzuma eldu. Berriz ere, Aita LAureano sermoilari. Sermoilariak joan zan urteko leloari eldu zion.

- Bost ogikin, lau milla gizonei jaten eman zien Jesus'ek. Nai aña eman ere...(Eta Oto'ri goitik begiraturuz): Aizak i, Oto, egingo al ukek uk beste orrenbeste?

- Bai, jauna!
- Zer esan dek?

(Praillea eta jende guzia arriturik Oto'ri begira)

- Baietz egingo nukela.
- Bost ogikin lau milla lagunei jaten eman?
- Bai, jaun!
- Baña, nola...?
- Joan dan urtean sobratu zirenekin!

LEENENGO ZORTZI EGUNAK TXARRENAK

Pototo gaxo zegoen. Oso larri. Ate atzean eriotzaren itzala ikuste omen zuen.

Bildurra sortu zitzaion biotz-muñean eta bildurrak eraginda, aspaldiko okerkeri baten damua sortu. Ots egin zion bere seme Pototo Txikiri, eta Oto'ren aurrean, onela ekin zion:

- Ara, seme, orain zazpi urte, Urdia'ren etxetik bei gorria ostu nuen...kortan daukagun bei gorritxua ez da gurea...
- Ez du, ba, iñork jakin...?
- Iñork, iñork...
- Zeñek?
- Jainkoak ikusi nindun...

- Eta zertan egon zera orain arte, ezer esan gabe?

- Ai, seme... Orain arte osasun ona izan diat beti: baña, orain eriotza ikusten diat gertu eta ez nuke nai bei bategatik inpernura joan...

Semeak ez zuen beirik gakdu nai eta an zegoen nora jo ez zekilla...Oto etorri zitzaion pertza konpontzera onela esanez Pototo'ri:

-A, ba...Inpernua ere zortzi lenengo egunak izango dituk txarrenak, gero oituko aiz.

Bei gorria ikulluan gelditu zan.

ANES (1968)
DEBA'n